

України. – 30.07.2004. – № 28. – Т. 1. – Ст. 1869.

3. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.

4. Про затвердження Положення про державного інспектора з авіаційного нагляду у Державній авіаційній службі України: Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 09.02.2010 № 68 / Офіційний вісник України. – 2010. – № 34. – Ст. 1200.

5. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 / Офіційний вісник України. – 2014. – № 3. – Ст. 63.

6. Шульженко Ф. П. Транспортне право: навч. посіб. / Ф. П. Шульженко, О. О. Гайдулін, Р. С. Кундрик. – К.: КНЕУ, 2005. – 244 с.

7. Гіжевський В. К. Правове регулювання транспортною системою України / В. К. Гіжевський, А. В. Мілошевич. – К., 2000. – 141 с.

8. Транспортна система України: коментар / Вісник податкової служби України. – № 42. – 2002. – С. 25-28.

9. Транспортне право України: навчальний посібник / Е. Ф. Демський, В. К. Гіжевський та ін.; за заг. ред. В. К. Гіжевського, Е. Ф. Демського. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 325 с.

10. Хозяйственное право / В. К. Мамутов, Г. Л. Знаменский, К. С. Хахулин и др. / Под ред. В. К. Мамутова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 721-736.

УДК 656.7.072:002.2(043.2)

Чумак Ю. А., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Оніщенко О. В., к.ю.н., доцент

ПОВІТРЯНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ: ПРАВА ПАСАЖИРІВ НА ІНФОРМАЦІЮ

Авіаційні перевезення завжди будуть одним з найефективніших і швидкісних способів дістатися в будь-яку точку планети. Іноді літак є єдиним способом для людини, завдяки якому він може дістатися додому, а про острівні держави не варто й нагадувати. В цьому випадку залишається або тривала подорож по морю, або комфортабельний переліт.

Звичайно ж авіаперевезення вважаються одними з найдорожчих способів подорожі, тому пасажир повинні бути в повній мірі проінформовані, щоб не потрапити в неприємну ситуацію [1, с. 256]. Багато людей не знають про те, що авіакомпанія-перевізник несе відповідальність за кожен нюанс, що стосується виконаного рейсу.

Оскільки повітряний перевізник є суб'єктом підприємницької діяльності, на договір перевезення пасажирів поширюються положення Закону України «Про захист прав споживачів» [2]. Відповідно до ч. 1

ст. 15 зазначеного Закону споживач має право на одержання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про продукцію, що забезпечує можливість її свідомого і компетентного вибору. Інформація повинна бути надана споживачеві до придбання ним товару чи замовлення роботи (послуги).

Як справедливо зазначає Л. Мамчур, інформаційні взаємовідносини між сторонами у договорі перевезення розпочинаються задовго до моменту укладення договору. Вибір контрагента для укладення договору пасажир здійснює, виходячи із власних потреб, фінансових можливостей, але на основі існуючих розкладів польотів (з детальною вказівкою місця і часу вильоту і посадки, авіакомпанії, яка виконує рейс, типу, пасажиромісткості та інших технічних характеристик повітряного судна, тривалості польоту, норм безкоштовного перевезення багажу, вимог до ручної кладі та порядку оформлення надлишку багажу по багажній квитанції у конкретних перевізників). Частина цієї інформації розташована у вільному доступі в місцях продажу квитків у вигляді електронних чи аналогових табло, інформаційних стендів чи на інтернет-порталах перевізників, посередників з організації перевезень, агентів з продажу авіаквитків; інша частина надається у відповідь на запит потенційного пасажирів, та складає зміст публічної оферти (запрошення) до укладення договору, сформульованої перевізниками [3, с. 28].

Відповідно, придбання квитка є завершальним етапом укладення договору. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу містять положення, за яким пасажирський квиток та багажна квитанція є підтвердженням укладення договору про перевезення та відображають його умови. Відсутність, помилковість в оформленні або втрата квитка та багажної квитанції не впливають на дійсність договору перевезення [4]. Квиток надає право пасажирів на переліт відповідним рейсом (рейсами) зобов'язує перевізника здійснити відповідне перевезення пасажирів та його багажу, а також надати інші послуги, пов'язані з перевезенням, згідно з його умовами.

При наявності у пасажирів особливих вимог до перевезення за станом здоров'я (необхідність супроводу для осіб з обмеженою рухливістю чи тяжкохворих), інформація про необхідні умови повинна бути надана перевізнику заздалегідь (від трьох до однієї доби) залежно від ситуації.

До обов'язку перевізника належить створення безпечних і комфортних умов для пасажирів. Надання інформації є особливою послугою, що визначальним чином впливає на якість сервісу з точки зору безпеки і комфорту при здійсненні авіаперевезення.

Вимоги до змісту інформації, що надається, закріплені у національних законодавствах. В Україні главою 1 розділу VIII Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу [4] передбачено, що в аеропорту пасажирів повинні бути забезпечені візуальною та/або акустичною інформацією

щодо:

- часу відправлення та прибуття повітряного судна;
- місця, часу початку та закінчення реєстрації на рейс;
- затримок або скасування рейсів і причин затримок та скасування рейсів;
- способів і маршрутів переходу між терміналами аеропорту або проїзду між аеропортами та з аеропорту до міста;
- правил та порядку проведення передпольотного та післяпольотного огляду пасажирів і багажу;
- загальних правил виконання пасажирами вимог, пов'язаних з прикордонним, митним, імміграційним, санітарно-епідеміологічним, ветеринарно-санітарним, фітосанітарним та іншими видами контролю, відповідно до застосованих законів;
- місця розташування кімнати матері та дитини, поста правоохоронних органів, довідкової, медпункту, вбиральні тощо;
- місця отримання багажу та дій пасажира у разі затримки, пошкодження, знищення багажу.

Інформація надається шляхом розміщення відповідних вказівників напрямку руху, електронних інформаційних табло та екранів, а найбільш важлива (про прибуття або затримку рейсів, оголошення початку і закінчення реєстрації, остаточний час оформлення пасажирів та номери реєстраційних стійок) дублюється голосовими повідомленнями з допомогою систем аудіо- оповіщення. Мовами інформаційних повідомлень є державна – українська мова, а при здійсненні міжнародних перевезень також англійська мова або мова країни, з якою виконується повітряне сполучення [5].

Обов'язково надається інформація про можливі сценарії дій на випадок надзвичайних ситуацій в польоті – порядок аварійної евакуації з борту, наявність і розташування аварійних виходів, місцезнаходження кисневих масок. За вказівкою бортпровідника або із ввімкненням світлових табло, пасажирів зобов'язані пристебнути ремені безпеки, вимкнути електронні пристрої (мобільні телефони, плеєри тощо), що потенційно можуть впливати на якість зв'язку борту із наземними диспетчерськими службами.

Наприкінці польоту пасажирів знову отримують інформацію про погодні умови у місці прибуття, порядок виходу із салону, порядок переміщення до приміщення аеровокзалу, митні та інші процедури (якщо вони необхідні), та місце і порядок отримання багажу. Переміщення пасажира до аеровокзалу і видача йому багажу без пред'явлення претензій до його цілісності означають завершення виконання договору перевізником.

Таким чином, в ході укладення і виконання договору на перевезення пасажира повітряним транспортом, відбувається складний інформаційний

обмін між суб'єктами договору, який можна умовно розділити на кілька етапів: попередній етап укладення договору, етап підготовки до реєстрації і реєстрації, завершальний етап польоту з моменту посадки і до моменту. Інформаційна складова взаємовідносин сторін є визначальною для належної реалізації ними передбачених законом та договором прав та обов'язків. Ненадання необхідної інформації в ході укладення договору є перешкодою до його укладення, на другому етапі – підставою для припинення договору, на останньому – дає підстави для появи претензій у пасажирів до перевізника щодо виконання ним договору у випадку причинного заподіяння шкоди пасажирів або його багажу [3, с. 32].

Література

1. Гражданское право: учебник / под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. – В 3-х т.: Т. 2. – М.: «ПБОЮЛ Л. В. Рожников», 2000. – 720 с.
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
3. Мамчур Л. М. Інформаційне забезпечення договору перевезення пасажирів повітряним транспортом / Л. М. Мамчур // Юридичний вісник. – 2012. – № 3(24). – С. 27-28.
4. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу: Наказ Міністерства інфраструктури України від 13.11.2012 № 735 // Офіційний вісник України. – 25.01.2013. – № 4. – Ст. 303.
5. Офіційний сайт Державної авіаційної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://new.avia.gov.ua>.

УДК 347.85(043.2)

Шостак А. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Грабовська Г. М., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НАСЛІДКИ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальним питанням протягом багатьох років є проблема відповідальності за наслідки космічної діяльності. Безліч питань, на сьогодні, залишаються не повністю врегульованими різними міжнародно-правовими договорами. Виходячи зі змісту Договору про космос, а саме відповідно до ст. VI – «Держави-учасниці Договору несуть відповідальність за національну діяльність у космічному просторі, включаючи Місяць та інші небесні тіла, незалежно від того, здійснюється вона урядовими органами чи неурядовими юридичними особами. Діяльність неурядових юридичних осіб у космічному просторі,